

Stručni rad

IZVANNASTAVNA AKTIVNOST - LIKOVNA UMJETNOST

Andreja Stumpf Meznarič, profesorica likovne pedagogije
Osnovna škola Bojana Iliča, Maribor

Sažetak

Predajem likovnu kulturu u osnovnoj školi već 29 godina. Svake nove školske godine nastojim predmet učiniti zanimljivim i drugačijim jer se i učenici razlikuju od generacije do generacije. Osnovna škola provodi program osnovnog obrazovanja i prošireni program koji uključuje izvannastavnu aktivnost. Učenici dobrovoljno upisuju izvannastavnu aktivnost – likovnu umjetnost. U sklopu izvannastavne aktivnosti, učenici mogu produbiti i nadograditi sadržaje školskog kurikulumu, te upoznati sadržaje koji nisu formalno propisani ili predloženi. Program i sadržaje izvannastavnih aktivnosti zajedno kreiramo na temelju polazišta učitelja i učenika, a koristimo suvremene metode i oblike rada koji uključuju istraživački rad, projektno učenje, suradničko učenje,... Temeljna svrha izvannastavnih aktivnosti je iskoristiti stečene vještine i znanja za provođenje slobodnog vremena. U ovom članku želim pokazati kako se slikarstvo i kiparstvo mogu spojiti u jedan umjetnički zadatak.

Ključne riječi: umjetnost, slikarstvo, treća dimenzija

1. Uvod

Svrha izvannastavne aktivnosti je razvijanje područja interesa učenika s naglaskom na kvalitetu izvedbe koja se razvija uz aktivnosti svih uključenih u proces. Naglasak je na akademskom i socijalnom razvoju, pri čemu studenti razvijaju produktivno mišljenje te su holistički, mentalno i emocionalno aktivni. Ističe se savjetodavna uloga mentora, a suvremenim oblicima i metodama rada studentima omogućujemo zajedničko kreiranje programa pojedinih izvannastavnih aktivnosti i posljedično, stjecanje novih znanja. Temeljna svrha izvannastavnih aktivnosti je iskoristiti stečene vještine i znanja za provođenje slobodnog vremena. Kako bismo likovnu aktivnost koju su odabrali učenici predmetne razine (7., 8. razred) učinili drugačijom, prvo smo razgovarali o likovnom motivu. Učenici su istaknuli okoliš, prirodu. Pojavila se ideja da od kartona napravimo kocku većeg formata i oslikamo je motivima iz prirode.

Napraviti veliku kocku koja bi povezivala motive sa svake strane kocke u cjelinu bio je veliki izazov.

Likovnu umjetnost možemo definirati kao (pre)oblikovanje vidljivog i taktalnog prostora. Stoga se likovno oblikovanje temelji na zakonitostima osjetila vida i tipa, te osjećaja za ravnotežu i osjećaja za vlastito tijelo. Likovna umjetnost predstavlja umjetnički razvoj, budi sjećanja na umjetnička djela (analizira djela, sagledava vrijeme, način...). Likovna umjetnost je također skupni naziv za arhitekturu, slikarstvo, kiparstvo, grafiku, crtež, dizajn itd.

Svrha umjetnosti

Svrha umjetničkog izražavanja je poticanje osobnog stvaralaštva, a stvaranje treba dovesti do još veće svijesti o zakonitosti svijeta likovne umjetnosti. Njegovanje estetskog senzibiliteta ključna je zadaća svakog vida likovnog obrazovanja. Likovno izražavanje nudi studentima priliku da upoznaju i iskuse kreativni proces od nastanka ideje pa sve do likovne evaluacije. Likovna aktivnost polazište je cjeloživotnog učenja u procesu učenja likovne umjetnosti. „Stvoriti znači napraviti nešto što do sada nije postojalo ili unaprijediti ono što već postoji“ (Milan Butina).

Doživljaj umjetnosti

Kada stvaramo djela u različitim područjima likovne umjetnosti, dolazimo do različitog poimanja svijeta likovnog stvaralaštva. Proširujemo vizualno opažanje, razvijamo likovno mišljenje, potičemo maštu i kreativnost, također znamo biti kritični prema vlastitom radu i drugim umjetničkim djelima. Znamo kako kombinirati praktično učenje s iskustvenim učenjem kako bismo dali prednost kreativnosti.

Svaki kreativni proces je nešto posebno i neponovljivo. To je dobra polazna točka, motivacija za razvoj vlastitog umjetničkog izražaja. Da bi slike oživjele u djetetovoj podsvijesti i da bi ih učenici mogli sami koristiti, moraju ih razumjeti. Na nastavi likovne kulture oni stječu te sposobnosti i tako iz razreda u razred otkrivaju sadržajnu i oblikovnu važnost vizualnih poruka. Samostalnim istraživanjem maksimalno iskorištavaju svoje doživljajne i perceptivne sposobnosti dodirujući, gledajući, slušajući i tako se međusobno upoznajući. Koriste sva svoja motorička, vizualna i taktalna iskustva. U današnje vrijeme postoji mnogo vizualnih i slikovnih informacija. Ovladavanje vizualnim informacijama ovisi o tome kako ih vidimo, doživljavamo i razumijemo. Likovna aktivnost također je važna kako bi se učenici u budućnosti uspješno snašli u brzo promjenjivim životnim uvjetima.

Za pozitivan stav prema likovnom stvaralaštvu i umjetničkom djelovanju potrebno je prije svega uspostaviti pozitivnu atmosferu u obiteljskom okruženju, koja vodi ka znatiželji, pokusima s likovnim materijalima i pokušajima da se napravi nešto novo, drugačije. To postižemo podrškom roditelja i učitelja, koji nude dodatne aktivnosti. Osim likovne nastave, tu su i razne likovne radionice te likovni klub. Učenicima je potrebno omogućiti obilaske izložbi u galerijama i muzejima. Samo na taj način možemo im se približiti i potaknuti njihovu vlastitu aktivnost na polju likovnog stvaralaštva. Aktivnost će učenike potpuno promijeniti, shvatit će smisao i važnost likovne aktivnosti, pojačat će se njihov interes, radoznalost, želja za istraživanjem, postat će znatiželjniji, a kreativnost će u tome imati važnu ulogu. Kada su učenici svjesni značenja i vrijednosti likovnog djelovanja, velika je i njihova spremnost za likovno djelovanje. Kreativnost nije samo urođena osobina ličnosti, već se može razviti i kroz iskustvo. Iz dosadašnjeg stvaranja proizašla je želja da se naprave velike slike koje će se sadržajno povezivati, nadograđivati, nadopunjavati u trodimenzionalnom obliku. Uslijedilo je povezivanje sa kiparstvom na moderan način, koje je grana vizualne umjetnosti i djeluje trodimenzionalno, odn. ima volumen. Kocka ga ima. Geometrijska tijela imaju širinu, dužinu i dubinu. Možemo ih opipati i saznati kakva im je površina i kakvi su oblici. Može se postaviti u prostor kao statua. U području kiparstva od papira se mogu stvoriti najrazličitije umjetničke kreacije. Plastika može biti reljefna, puna ili šuplja. Umjetnik može motati, presavijati, rezati, lijepiti papir, koristiti papir različite kvalitete i debljine (karton, ljepenka, novinski papir,...). Posebna tehnika je papir natopljen škrobom koji se lijepi na kalup.

2. Tijek rada

Odlučili smo napraviti modernu plastiku kvadratnog oblika sa slikama. Koristili smo karton i vruće ljepilo. Učenici su izradili kocku od kartona. Izmjerali su i nacrtali 6 kvadrata dimenzija 90 x 90 cm. Nacrane kvadrate prvo smo skalpelom izrezali po nacrtanim linijama i zalijepili vrućim ljepilom. Nakon što su kocku zalijepili, napravili su temeljni premaz bijelom akrilnom bojom. Budući da se radi o grupnom radu, učenici su morali međusobno puno razgovarati, koordinirati se i pomagati jedni drugima. Zanimljivost ovog načina rada je da je na jednoj površini učenik počeo slikati, a drugi je nastavio to slikanje. Nekoliko učenika radilo je sliku na jednoj površini. Na pojedinim stranicama počeo je nastajati idejni nacrt na temu čistog i zagađenog okoliša, gdje je do izražaja došlo znanje iz područja slikanja koje su učenici već imali iz predmeta likovne kulture. U slikarstvu je ustrajnost bila od velike važnosti. Bavili su se bojom, kontrastima boja, veličinom oblika, rasporedom oblika, tražili ravnotežu u likovnom motivu, stvarali prostorne ključeve, slikali tonski, osvjetljivali i potamniivali boje te se prepuštali vlastitoj inspiraciji, spontanosti i mašti.

Slike 1 i 2: Slikanje na geometrijskom liku

2.1. Poruka umjetničkog djela

Likovnim izražavanjem učenici vršnjacima, roditeljima, učiteljima pokazuju svoja znanja, iskustva, razmišljanja i osjećaje. Likovnim slikama daju život pomoću likovnih izražajnih sredstava te raznim materijalima i priborom. Kada gledamo umjetničko djelo, emocija i mišljenje su u zajedničkoj vezi. Otvara se svijet koji nam na neverbalan način daje nove vrijednosti. Tvorcima crteža, slika i skulptura govore nam kako doživljavaju i vide sebe i svijet u kojem žive.

Slika 3 i 4: Odbačeni predmeti (lijevo), zagađena priroda (desno)

Učenici su najprije, neutralnim, bojama bojali predmete koji zagađuju okoliš i pozadinu. U suprotnosti s tim je suprotna strana, koja prikazuje prekrasnu, čistu, rascvjetanu prirodu, istaknutu svijetlim kombinacijama toplih i hladnih boja. Kako bi okoliš ostao čist, potreban je proces. Čovjek je taj koji baca i skuplja smeće. Osoba je naslikana tako da zauzima tri lica ove kocke. Vidi se motiv skupljanja smeća među cvijećem i slaganja u košare. Pokazuje nam kako se brinuti o čistoj prirodi.

2.2. Likovno djelo kao umjetnina

Kada završimo i postavimo likovni rad na izložbu, postavljaju se sljedeća pitanja:

- što vidimo
- što je umjetnik – autor htio reći, odn. pokazati
- što nam ovo djelo govori ili što nam mora reći
- kako je djelo načinjeno
- koja se sredstva umjetničkog izražavanja koriste,
- što nas je privuklo da pogledamo ovaj rad, da pokažemo interes za njega,
- tko je autor ili ima više od jednog autora.

3. Zaključak

Kreatori su bili učenici koji su pohađali izvannastavnu aktivnost likovne umjetnosti. Na djelu su radili svaki tjedan, po jedan školski sat. 35 školskih sati tijekom cijele godine. To znači da se radilo postupno i sustavno. Učenici su uspjeli spojiti modernu skulpturalnu formu s bojama. Slike koje su nastale imaju poučnu svrhu očuvanja čistoće okoliša. Učenici su ovakvim pristupom radu stekli pozitivno iskustvo. Bili su jako motivirani za ovakav oblik grupnog rada. Dobiveni proizvod predstavili smo u školi kao modernu plastiku kvadratnog oblika sa slikama.

4. Literatura

- [1.] Kurikulum: Izvannastavne aktivnosti za 9-godišnju osnovnu školu, Ljubljana: Ministarstvo prosvjete i sporta, Zavod za školstvo Republike Slovenije , 2008
- [2.] Butina, Milan: Mala likovna teorija, Ljubljana: Debora, 2000
- [3.] Karim , Silva: Velika umjetnine za male umjetnike (predgovor u knjizi: Dr. Beatriz Tomšič Čerkez) , Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011
- [4.] Umjetnost. Wikipedia, Slobodna enciklopedija. Preuzeto sa <https://en.wikipedia.org/wiki/Umjetnost>

Slikovni materijal: Vlastite fotografije autora